

Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Технічні засоби автоматизації ТІ1513ВТМАУ, ТІ512СТМАУ
Academic year / Навчальний рік - Семестр	2022/2023 – 1 семестр
Course of study / Назва спеціальності	151 Автоматизація та комп'ютерно- інтегровані технології
Educational program / Освітня програма Education - ECTS / Рівень – Кредити Status / Статус Learning language / Мова навчання	Автоматизація та комп'ютерно- інтегровані технології Перший (бакалаврський) рівень - 2 ECTS Обов'язкова Українська
Author / Укладач	Шеліст Дмитро Андрійович, асистент Навчально-науковий технологічний інститут Державний університет економіки і технологій, e-mail: dm.shelist@gmail.com _моб. +380676000050
Консультації	Очні консультації: вт, 14.00-15.00 Он лайн- консультації у Viber за номером телефона викладача: сб 10.00-12.00

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни є одержання знань засвоєння знань та придбання навичок, необхідних для проектування та експлуатації технічного забезпечення сучасних АСУ ТП.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Проектне компонування управляючого обчислювального комплексу для АСУ ТП. Склад і основні вимоги до технічних засобів автоматизації. Проектне компонування об'єктно-орієнтованих апаратурно-програмних комплексів на базі індустріальних комп'ютерів.

Тема 2 Основи побудови та функціонування мікропроцесорних управляючих обчислювальних комплексів. Зовнішні інтерфейси. Надійність технічних засобів автоматизації. Освоєння прийомів проектного компонування КТЗ АСУ ТП.

Тема 3. Класифікація і кодування інформації. Підсилювачі потужності. Виконавчі механізми. Регулюючі органи. Захист від завад датчиків та з'єднуючих дротів систем промислової автоматизації.

Тема 4. Показники надійності об'єктів, що ремонтуються, що не відновлюються і що відновлюються в процесі застосування. Облік умов роботи систем при формуванні і розрахунку показників надійності

C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності	ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК02. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК04. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК05. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК06. Навички здійснення безпечної діяльності. ЗК07. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК08. Здатність працювати в команді. ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК03. Здатність виконувати аналіз об'єктів автоматизації на основі знань про процеси, що в них відбуваються та застосовувати методи теорії автоматичного керування для дослідження, аналізу та синтезу систем автоматичного керування. СК05. Здатність обґрунтовувати вибір технічних засобів автоматизації на основі розуміння принципів їх роботи аналізу їх властивостей, призначення і технічних характеристик з урахуванням вимог до системи автоматизації і експлуатаційних умов; налагоджувати технічні засоби автоматизації та системи керування. СК06. Здатність використовувати для вирішення професійних завдань новітні

	технології у галузі автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій, зокрема, проектування багаторівневих систем керування, збору даних та їх архівування для формування бази даних параметрів процесу та їх візуалізації за допомогою засобів людино-машинного інтерфейсу. СК07. Здатність обґрунтовувати вибір технічної структури та вміти розробляти прикладне програмне забезпечення для мікропроцесорних систем керування на базі локальних засобів автоматизації, промислових логічних контролерів та програмованих логічних матриць і сигнальних процесорів. СК08. Здатність проектування систем автоматизації з врахуванням вимог відповідних нормативно-правових документів та міжнародних стандартів. СК09. Здатність вільно користуватись сучасними комп'ютерними та інформаційними технологіями для вирішення професійних завдань, програмувати та використовувати прикладні та спеціалізовані комп'ютерноінтегровані середовища для вирішення задач автоматизації. СК10. Здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. СК11. Врахування комерційного та економічного контексту при проектуванні систем автоматизації
Програмні результати навчання	ПР07. Вміти застосовувати знання про основні принципи та методи вимірювання фізичних величин і основних технологічних параметрів для обґрунтування вибору засобів вимірювань та оцінювання їх метрологічних характеристик. ПР08. Знати принципи роботи технічних засобів автоматизації та вміти обґрунтувати їх вибір на основі аналізу їх властивостей, призначення і технічних характеристик з урахуванням вимог до системи автоматизації та експлуатаційних умов; мати навички налагодження технічних засобів автоматизації та систем керування. ПР09. Вміти проектувати багаторівневі системи керування і збору даних для формування бази параметрів процесу та їх візуалізації за допомогою засобів людино-машинного інтерфейсу, використовуючи новітні комп'ютерно-інтегровані технології. ПР11. Вміти виконувати роботи з проектування систем автоматизації, знати зміст і правила оформлення проектних матеріалів, склад проектної документації та послідовність виконання проектних робіт з врахуванням вимог відповідних нормативно-правових документів та міжнародних стандартів.

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

Тиждень/Дата	Тема, план/короткі тези	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті, презентація, відеокурси)
1 тиждень	Уніфіковані сигнали дсп. Структура системи автоматичного регулювання Вимоги до універсальних технічних засобів автоматизації	Лекція, 2г, F2F	Опрацювання літератури – основна: 1, додаткова: 2 Структури і вимоги до державної системи приборів
2 тиждень	Освоєння прийомів проектного компонування КТЗ АСУ ТП на базі керуючих мікропроцесорних комплексів	Практична робота, 2г, F2F	Опрацювання практичного матеріалу
3 тиждень	Дослідження датчиків кутової швидкості обертання двигуна або валу виконавчого механізму	Лабораторна робота, 2г, F2F	Опрацювання лабораторного матеріалу
4 тиждень	Закони регулювання Властивості виконавчих механізмів і їх облік при формування законів регулювання Формування стандартних законів регулювання Формування пропорційально-інтегрального закону Регулювання у регуляторах з виконавчим механізмом постійної швидкості	Лекція, 2г, F2F	Опрацювання літератури – основна: 1, 2 додаткова: 2 Закони і їх формування
5 тиждень	Огляд номенклатури модулів, що складають агрегатні КТЗ автоматизації, провідних світових виробників. Вирішення завдань проектного компонування систем на базі цих КТЗ.	Практична робота, 2г, F2F	Опрацювання практичного матеріалу

6 тиждень	Дослідження впливу навантаження на вихідний сигнал потенціометричного датчика переміщення об'єкта	Лабораторна робота, 2г, F2F	Опрацювання лабораторного матеріалу
7 тиждень	Комплекс апаратури регулювання. Реальні закони регулювання. Комплекс засобів автоматичного регулювання.	Лекція, 2г, F2F	Опрацювання літератури – основна: 1, 2 додаткова: 2 Апаратні частини комплексів та засобів засобів автоматизації
8 тиждень	Підсилювачі потужності Виконавчі механізми.	Практична робота, 2г, F2F	Опрацювання практичного матеріалу
9 тиждень	Регулюючі органи. Захист від завад датчиків та з'єднуючих ротів систем промислової автоматизації.	Лабораторна робота, 2г, F2F	Опрацювання лабораторного матеріалу
10 тиждень	Виконавчі пристрої електричних засобів регулювання Виконавчі механізми Пневматичний регулюючий пристрій Гідравлічні засоби автоматичного регулювання	Лекція, 2г, F2F	Опрацювання літератури – основна: 1, 7 додаткова: 1 та 2
11 тиждень	Облік умов роботи систем при формуванні і розрахунку показників надійності	Практична робота, 2г, F2F	Опрацювання практичного матеріалу
12 тиждень	Організація та розрахунок параметрів для електричних засобів регулювання	Лабораторна робота, 2г, F2F	Опрацювання лабораторного матеріалу

Теоретичний курс, зміст практичних занять, а також методики виконання і оформлення лабораторних робіт приведені у відповідних учбових методичних посібниках. Варіанти модульних контрольних робіт приведені в відповідних документах. Учбові посібники та завдання на контрольні роботи містяться в системі MOODLE.

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

- 1 Ключев А.С. та ін. Техніка читання схем автоматичного управління та технологічного контролю, 3-є видання, перероб. дод. М., Энергоатоміздат, 1991.-423с.
- 2 Проектування систем контролю та автоматичного регулювання металургійних процесів / Г.М.Глінков, В.А.Маковський, С.Л.Лотман та ін. -М.: Металургія, 1986. - 352с.
- 3 Котов К.І., Шершевер М.А. Засоби вимірювання, контролю та автоматизації технологічних процесів. Обчислювальна та мікропроцесорна техніка. - М: Металургія, 1989. - 496с.
- 4 Гук М. Інтерфейси ПК: Довідник - СПб: - СПб: Пітер Ком, 1999.-416с.
- 5 Гук М. Апаратні засоби IBMPC: Знциклопедія - СПб: Пітер Ком, 2000.-816с.
- 6 Шевкопляс Б.В. Мікропроцесорні структури. Інженерні рішення. - М.: Радіо й зв'язок, 1986. -264 с.
- 7 Дружинін Г.В. Надійність автоматизованих систем. - М: Знергія, 1977.-536с.
- 8 Збірник задач з теорії надійності. За ред. А.М.Половко й І.М.Малікова. - М: Радянське радіо, 1972. - 408 с.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

- 1 Довідник проектувальника АСУ ТП / за ред. Г.Л.Смілянського. - М.: Машинобудування, 1983. - 527 с.
- 2 Все необхідне для автоматизації на базі РС/Каталог фірми ADVANTACH. т.91-2001.
- 3 MicroPC. Каталог продукції фірм. – 2001.
- 4 Pго3оп.. Короткий каталог продукції 6.0. – 2001.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/18098/>
2. <http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/>

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЯТЬ

H. PREREQUISITE AND POSTREQUISITE / ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Навчальна дисципліна базується на нормативних та за вибором навчальних дисциплінах і є необхідною для опанування подальших навчальних дисциплін "Основи проектування систем автоматизації", "Автоматизація технологічних процесів" та "Основи САПР" тощо. Обов'язкового знання іноземних мов не потребує.

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

	Денна	
Лекції	8	
Практичні	8	
Лабораторні	8	
Самостійна робота студента (СРС)	36	

Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	-	
Курсовий проект	-	

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

	Денна	
Поточний контроль, в т.ч.:	50	
Оцінювання під час аудиторних занять	10	
Практичні (лабораторні)	15	
Самостійна робота студента (СРС)	25	
Підсумковий контроль (залік)	50	
Разом	100	

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69	Задовільно	D
60 – 65		E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультативної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і практичні, лабораторні), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацювати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу;
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою лабораторні та практичні завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці, в тому числі використання завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

вербальні/словесні (пояснення, розповідь, бесіда);
практичні (різні види практичних завдань, виконання графічних робіт, вирішення теоретичних задач);
пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проектор
[Zoom](#) – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів
 ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:
[Coursera](#) – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.
[EdX](#) – онлайн-курси від закладів вищої освіти.
[Prometheus](#) — український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримаєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної недоброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізняти власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, студенти можуть не подавати один і той же звіт двічі.

Положення про академічну доброчесність ДУЕТ. <https://www.duet.edu.ua/ua/area/institut/vchena-rada>
https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/263/pol_silabus.pdf

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри електричної інженерії та автоматизації Технологічного навчально-наукового інститута Державного університету економіки і технологій - протокол № 16 від 17 червня 2022 року

Укладач

Дмитро ШЕЛИСТ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою електричної інженерії та автоматизації
Протокол № 16 від 17 червня 2022 року

В.о. завідувача кафедри

Євгеній МОДЛО

Науково-методичною радою Державного університету
економіки і технологій
Протокол № 1 від 20 вересня 2022 року

Валентин ОРЛОВ

Голова науково-методичної ради